

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Külső-monostorturca 1868. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppel Alajonál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglérnél (Wollzeile 9. sz.).
Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Grasse Feldgasse Nr. 30.)
Nyitváltéri cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez csimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délbén.
Előfizetési ár:
egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

ápril—juniusi évnegyedére.

A „K. Közlöny” előfizetési ára:

Egy évre	12 forint o. ért.
Félévre	6 „ „ „ „
Évnegyedre	3 „ „ „ „
Egy hóra	1 „ „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János-hoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Perczel fellelése.

Azon rendkívüli hatás, azon esemény-szerű fontosság, melyet pesti nagy lapok a budapesti honvédegyelet március 29-iki közgyűlésén Perczel Mór által mondott szónoklatnak oly méltán tulajdonítanak, ma háttérbe szorítja minden más közleményeinket.

A három óráig tartó fényes szónoklat, elmondva 600 honvédből álló gyűlékezést előtt, hív gyorsíratí jegyzés szerint alább következik. Csupán az első részt, mely több hasábon át a Mikár-féle specialisabb érdekű kérdést tárgyalja, illetőleg a honvédegyelet választmányának eljárását ostromozza, hagyjuk ki, lapunk szűkebb teréhez képest elég levén ezuttal reproducálni *) a szónoklat általánosabb politikai érdekű vonásokat tartalmazó részét minden kihagyás nélkül.

A fergetgszerű oratori hév, melylyel Perczel individualitása a koszorús hős és szónok ragyogó nymbusza alatt majdnem példátlan nyíltsággal és bátorsággal tör elő irlagom nélkül széttűzni hatalmát a lelkiismeretlen agitatóknak, s a megsemmisítő hatás, melyet az a szélsősködő, a pizskolódás és gyanúsítás kenyerén élő, zabolátlan hazafiaskodás ellen gyakorolt, e jelenetet hazánk történelmében nem csekély fontosságú momentummá emelhetik.

A „Hazánk” szerint: rögtön megtávir-ták Londonba, Párisba, hogy Perczel Mór a Kossuth-agitatókból keletkezett veszélyes áramlat ellen fellépett és „sikeresen lépett fel,” s e lap kiemeli, hogy „a beszéd, és nevezetesen annak azon része, mely a porosz hádjárat alatt történetekre, a dunai confederatiora, az Oláhországban és Szerbiában ké-szült betörésekre, az idegen kormányoktól nyert subventiókra stb. vonatkozik, roppant hatást idézett elő és egész Pesten nagy iz-galmat okozott.”

E hatás, ez izgalom csak üdvözhoz lehet hazánkra néve, mert valóban ideje volt, hogy immár a legerélyesebb tiltakozás vágja be a felelősség nélküli politizálás, a kiváltságos hazafiaskodás jogbitorlásának útját, s nem kétkedünk, hogy Perczel elszánt férfias fel-lépése sok elkábult főt, sőt itt-ott talán egész társadalmi megmételyezett köröket megtisztít a hamis ábrándok, s hamis fogalmak kerge-korságától.

Imé Klapka intő felszólalását, Perczel ostromozó lángszózatát követé, s e szózat er-kölcsi sulya és hatalma előtt porba hull min-den otromba gyanúsítás, guny és fenyegetőzés, melylyel némely törpe lelkű „nagy hazafiak” magát Deák Ferenczet s az egész ország-gyűlési többséget depopularizálni kívánták hírlapi cikkek, s „democrata” körbeli, kávé-házi és kocsmái szajaskodások által.

Ezen túlzók nem elégedtek meg a di-csőséggel, s vakmerőségük odáig ragadta, hogy már egy Perczel tekintélyét is aláásní próbálták. Emberekre találtak.

Nem akarjuk ezuttal tüzetesebben com-mentalni Perczel beszédét, nem azon párhuzamot, melyet oly telyerővel vont Kossuth ál-lamférfi minősütségére néve.

Csak azt kívánjuk érinteni ezuttal, s különösen figyelmeztetjük rá olvasóinkat, hogy a mily magasztos jelenet volt az, mi-dőn Deák Ferenc az országgyűlésen meg-koszoruzta az 1848-iki Kossuthot, épp oly emelkedett szellemű sugallat műve volt az, hogy ezuttal a baloldali Perczel szolgálat

fényes elégtételt Deák Ferencznek, a kristály-tiszta jellemű hazafinak, a nagy államférfinak, kit magasan kiemel amaz felett.

S ezzel egyszersmind a kiegyezkedési politika egy újabb celatans igazolást nyert szemben a negatio meddő politikájával.

H. S.

A budapesti honvédegyelet

vasárnap március 29 én délután 3 órakor Gorove Antal honvédnagy elnökléte alatt közgyűlést tar-tott a köztelek nagy termében. A gyűlésben jelen volt az egylet tiszteletbeli elnöke Perczel Mór tábornok úr is, ki beléptekor lelkes éljenzésekkel fogadtattott.

Az összejövetelre a Vidacs-Mikár féle ügy szolgált okul, s mindenekelőtt az ide vonatkozó legutóbbi bizottmányi ülés jegyzőkönyve lett volna felolvasandó. A főjegyző Füzesséry Géza úr azon-ban több mint félórát várakozás után sem jelen-vet meg, a közgyűlés Stettner Tamás úrral helyettesíté-ét, s a tanácskozás csak 4 óra tájban vette kez-detét.

A helyettesített jegyző úr olvassa a budapesti honvédegyelet bizottmányának legutóbbi üléséről szóló jegyzőkönyvet, melyben a bizottmány azon határozata foglaltatik, miszerint az a központi bi-zottmányban Mikár úr ellen felhozott vádakat alap-talanoknak találta s Mikár urat tiszteletbeli főjegyző-i minőségben továbbra is meghagyni kívánja. Ez egyhangulag elfogadtatván, felszólal.

Perczel Mór: A mint az alakuló bizott-mány gyűlésében kijelentém: két veszedelem fenye-geti a hazát: a lelkiismeretlen kuruzslás s az ezt költötte babona egy részt, más részt a reactio em-berei, kiknek nyilatkozatát most Bécsben hallottuk. Akkor is kimondottam, hogy Scylla és Charybdis közt evezünk, kimondottam, hogy nem hagyom magam eltántoríttatni azon ösvénnyről, melyen állot-tam, haladtam a mai napig. (Éljenzések.) Nyiltan mondjuk ki a szót: ók Kossuth Lajosban esküd-nek. (Hosszas éljenzés a baloldalon, zaj, elnök cseget). Elnök: Figyelmeztetem az egyes urakat, sziveskedjenek csendesen lenni.

Perczel. Ime tiszt. közgyűlés, most eltagad-hatatlan tanuságát vette azon mély nyílásnak, mely köztem és a bizottmány többsége közt van. (Nem válik szégyenünkre!) Önök éljenzéscikkkel most ki-mutatták, hogy mire törekeshnek. (Éljenzés; nagy zaj.)

Elnök: Hallgassuk ki kérem a tábornokot.

Perczel: Ime hát tisztában vagyunk egy-mással. Én nyiltan kimondom azon véleményét, a mit szükséges, hogy bajnoktársaim szintén tudja-nak. Ezen nemzetnek története, utóbbi rendkívüli nevezetes történelme, az ő ezer éves állami léte különösen 3 részre oszlik. Az első 84-től 48-ig aranykorszaka nemzetünknek, a hol, mondhatni, halálos lethargiájából felébredve, néhány jeles, sze-gény író lelkesülése folytán később több honfiu odaadása következtében, a nemzet segítettve az Isten által, ki a jó munkát sikerrel koronazza — 48-ban teljes diadalt ált. A mint a gyűlésen is ki-mondottam, ez volt arany korszaka nemzetünknek. Páratlan nemcsak hazánk ezer éves történetében, de mondhatom Európa bármelyik nemzetének leg-jelesebb eseményei között. A mint országgyűlési beszédemben is kimondottam, ez nem egy ember műve volt, nem Kossuthé, nem az enyém, ki vele 48-ban karöltve jártam, egy zászló alatt küzdöttem, nem egy, hanem sok száz hazafié, a kik minket megelőztek, a kiktől én és Kossuth tanultunk. (Igaz! éljen!) A II. korszak volt, midőn 48-ban először a francia februári forradalom, később a bécsi forradalom következtében, mely megelőzte a március 15-iki napot. (Nagy zaj. Éljenzés. Gróf Vay: Valóságos szomorú dolog, hogy a tábornokot nem hallgatják ki. A kik nem akarják meghall-gatni, s botrányt akarnak előidézni, kérem méltó-zassanuk eltávozni.)

Elnök: Felkértem a t. tagokat illendően, ba-rátságosan, szivesen, legyenek csendben. Hisz ha én csegetek, már ennek is szónak kellene lenni. Halljuk mit mond a tábornok úr és ne csináljunk scandalumot!

Perczel Mór: 1848-ban március havában felszabadult a nép az uri kény alól, felszabadult a nemzet az idegen hatalom bitorlása alól, Kossuth miniszter lett. (Éljenzés.) Én szintén hivatalal vállaltam a miniszteriumban, rendőrfőnök levék. Kossuth megőrtetve térve vissza Bécsből, a júliusi ország-gyűlés megnyitásaig több heteken át betegem feküdt Budán. — És én kimondhatlan nehezégekkel küzdve az átalakulás első napjaiban, most a zsidók elleni izgatás, most a mesterlegényeknek mestereik-

kel való viszályuk; most mindenféle reactionarius izgatások a nemzetiségek felébredő mozgalmi kö-zepette, — midőn iparkodtunk egyrészt az ország-ban, különösen az ország fővárosában rendet tar-tani, másrészt mit tettem?

Nem nyugodtam, hanem azon kedvezés esz-mémét, mely már 1842-ben bennem megfogamzott, — itt van Kossuth hírlapja tanuságával — kivittem.

Megindítottam a magy. hadsereg alakítását. Első ejtettem ki e szót, legelső tettem indítványt ezen motívumokkal, melyekkel ma is élek, előállottam és azt mondtam: mit használ a márciusi oszlop emléke, mit a vaspályák 10 millió adója, hisz a a reactio csak vár bujtogatva, hogy mire alkalma lesz, ismét ránk rontson, szétszakítson! Sereget kell teremteni. Ime itt van egy másik lap, melybe be van írva, mily vészbe vitte hazánkat a 13-dik szá-zadban a tatár; a 16-iban a török, s a 19-dikben az orosz. Vigyázzunk, hogy ez ismét ne történjék!

Indítványoztam 100 honvéd zászlóalj alakítását. (Éljen Perczel!) Gróf Teleky Lászlóval, Fényes Elekkel felmenék Bécsbe; azonban 100-at nem bir-tunk kieszközölni, csak 10-et engedtek. De erre nézve sajnos, az történt, hogy osztrák hadnagysok kezdtek a toborzást. Mit tettem én akkor mint rendőrfőnök? Felynyitattam saját hatalmammal, mert nagy hatalmam volt, mert nemcsak Kossuthban es-küldött a nép, hanem kissé bennem is, mint most;

(zajos éljenzés) felynyitattam a muzeum termét, honnan a beigtatottakat magam vezetttem a város házába, és felesküdtettem. Nemcsak indítványoz-tam 1848-ban, nemcsak legelső toborzottam honvédeket, de mint látni fogjátok az első magyar honvédsereget magam alakítottam. És később meg-választottak engem több helyen a júliusi ország-gyűlésre képviselőnek. Kossuth is egészséges lett e közben. Ott van az akkori közlönyben mindkettő-nek beszéde, olvashatjátok. — Nem én hagytam el a zászlót, mely alatt küzdötünk. Akkor is kimon-dottam, hogy ne adjunk segítséget az olaszok ellen, kik mint mi, küzdenek hazájukért, szabadságukért.

Sőt midőn láttam, — hogy a miniszterium is, melynek Kossuth volt szónoka, ezen veszedelomat, nemzetellenes politikát követi, letettem hivatalomat. (Zajos éljenzés.)

Voltak katonáink. Ott volt a Bánságban 30 zászlóalj gyalogság, 4 ezred lovas és 50 ágyu, hanem oly férfiak vezénylete alatt voltak, kik sem-miképp sem valának barátai ügyünknek, — osztrák tábornokok alatt.

Ekkor felkelék és mondtam: Odaállítjuk a mérszárszókra a derék honvédeket e vezénylettel; magyar szervezet kell nekik, magyar vezér. És midőn nagy erő daczára másodsor sem tudtuk Sz. Tamást bevenni, felállottam és kimondam az árulás szót. (Igaz! Helyes!)

Ez volt augusztus 20-án. Olvassátok a beszé-deket és ítéleteket belőlük. És ki volt az, ki azt indítványozá, hogy az országgyűlés által én meg-rovassam?

Tetszik tudni azon nevet? És még kénysze-ritettek, mint képviselőt, ki hazám szent ügyét véd-tem, és értele áldoztam! Én letettem erre hivatalo-mat, miért nem tette le Kossuth a pénzügyérseget? (Zaj.) Alig mult el 2 hét, augusztus 20-ka után jön a posta, hogy Jellasié betér, ájtott a Drávan, az egész honban mindenütt vész uralg. Nyitában, Trencsében tót tábor állott; Erdélyben tamadás, Bánságban a lakosság fegyverben! A magyar hon-védsereg visszavonult Fejérvárig. — És ugyanazon Kossuth Lajos szept. 15-én feláll és azt mondja, — olvassátok a „Közlönyt” — nagy veszedelemben van a haza, szükséges, hogy ember álljon elő, ki-ben elég tehetség és energia van, és mentse meg a hazát! Menjen ki Perczel Mór! (Éljen!) Alakit-son tehát Nyáry Pállal, Teleky Lászlóval és Ma-darász Józseffel, Kállay Ödönnel, Palóczy László-val, Kubinyi Ferenczettel, Salamon Lajossal, Per-czel Miklóssal honvédelmi bizottmányt, és nem mi-mentünk Kossuthhoz, hanem Kossuth jött hozzánk a minoritásba, melyet nem rég törpe minoritásnak neveztek. (Zajos éljenzés.)

Toborzottam 4 zászlóaljat, alakítottam a ha-tárokat; Miklós és Sándor testvéreim Tolnában 18 ezer embert toborzottak, unokatestvérem szintén az én nevem alatt Baranyában csapatot állított; Sár-közy, derék ipám, a nemzetőröket Komáromba vitte és megátoltta, hogy a miniszterium által elfoglal-tassék. Mit tettem én ezután? — Kimentem a ellen-ség elébe Pákozdra, megállítottam a mindig vissza-vonuló ellenséget halállal fenyegettem a tábornokot, ha nem küzd; kijelöltem a csatatért. Meg van írva minden a történetben, — nem Kossuth volt ott, én voltam ott! (Zajos éljenzés.) És midőn az osztrák tábornok, ki hadainkat ott vezényelte, azt mondá,

— „de hát az önök csapatai s a tolnaiak majd az első ágyúlövés előtt elszöknek”, ekkor azt felelém: „de már inkább egy ágyúlövésre szükjenek meg, mint ágyúlövés nélkül.” És a csapatok visszaverve 5 horvát zászlóaljat, először állottak meg diadal-masan, és megmenték a hazát örökös gyalázattól.

— Ezzel szereztem nemzetemnek Pákozdot, Ozorát, Letenyét! Ez volt az első magyar hadsereg, ez volt legelső magyarul vezényelve.

A többi mind németül volt parancsolva. (Fel-kiáltások: Nem áll! Másik oldalon: De ugy van!) És a haza még volt mentve!

És kérem, nem az osztrák ellenséggel, nem Jelasicssal volt nekem legnagyobb bajom, hanem azzal, hogy hazánk nem egy legjelesb fia kétségbe esve feladta az ügyet, kik még Pesten sem marad-tak, mint kötelességük lett volna, hanem ellenkező irányban mentek, azok közt Kossuth volt, ki Sze-gedre ment. Magyarországot, kedves bajtársaim! nem Szegeden mentették meg. És mikor meg volt nyerve a csata, akkor könnyű volt azt mondani, hogy „hisz azok a rablók meggyőztek, Perczelnek csak szerencséje volt!” Ezek egyebet nem tettek, mint áskálódás azon, hogy tudnák érdemeimet le-szállítani, — s kihúztak a lotteriából kit? Azon egyént, kit én vádoltam 48-ban, hogy a haza és honvédegy ellen nagy bűnököt követett el, s kit Kossuth teremtett, folyton felsevelt, utoljára gene-rálissimusként nevezett ki, végre dictatornak tett. Ez egyént ámitónak nevezni neki csakugyan nincs joga.

Ha ámitó volt Görgei, akkor Kossuthnak a történetész nem adhat más nevet, mint hogy a leg-gyengébb és legnyomorultabb kormányzó volt a vi-lágban, vagy, hogy maga is áruló volt. (Igaz! Nagy zúgás.)

A híres angol történetész, Goldschmidt, midőn a világot uralt híres nagy nemzet történetét leírja, azt mondja: „Egy ország, mely tudatlanság-ban sinlódik, az mindenféle impostornak játszi bábja és legbővebben aratást ígér a kuruzslóknak.”

Minek tehát félni az igazságtól? — Kell tudni a nemzeteknek az igazságot; ismerje fel multját, nehogy babonába süllyedjen, mi okvetlen anarchiára vezetné!

Látok e gyűllekezeten egy egyént, ki 18 éven át nem mondott mást, mint a legerősebb szit-kokat Kossuthra. Ezen egyén ugyan furesán tért meg, most leghűbb pártolója. (Srér Lajos: Min-dig voltam s leszek! Rám czéloz! Zaj. Találva érzi magát. Igaza van Perczelnek!)

Furesa, hogy míg 18 éven át külföldön Kos-suth teljes hatalommal kezelte ügyeinket, addig mindig gonosz ember volt, most, midőn Perczelt az isteni gondviselés bevitte honába és az egész nép őt pártolja, akkor nem Perczel, de Kossuth a hazafi. (Felkiáltások: Éljen Perczel!)

Hosszas volna az egész táborozás történetét most leírni, végére megyek tehát.

Mondam, hogy három sereget szerzek, há-rómszor elhatározott tényező valék hazám megmen-tésében; ugyancsak háromszor kényszerítettem ezen általam szerzett és diadallal koszoruzott sereget át-adni másoknak. Julius 19-dikén történt az utolsó Szegeden. 35 ezer emberrel vonultam be Haynau 70 ezer embere előtt Szegedre. Itt van Raming osztrák tábornagy irata, ki azt mondja, mily cso-dás, szinte megfoghatatlan sebességgel, mint a gom-ba nőtt ki új meg új sereg a Tisza és Duna közt, Czepléd- és Szolnokon. Mozgalmaimmal kiűztem Debreczenből a muszkákat; Túrnnál egy fényes lo-vassági csatát küzdöttem, minek háboruban párja nincs, — mely irányában maga az orosz a legna-gyobb dicsérettel emlékezik. A legnagyobb megle-ben, készületlenül levonultam legnagyobb rendben Szegedre, mire oda értem, már tudomra adták, hogy ki van kiáltva a fővezér. Az orosz armány szövetségbe s gyáva kajánsággal, sietett kiküszö-bölni azon egyént, ki tán még megmenthette volna a hazát. Igen, megmenthette volna: mert leghite-lesebb adatokkal kimutatom, hogy midőn Túrnnál küz-döttem, Paskievich fővezér futárokat küldte, hogy ki akar vonulni Magyarországból, hanem az árulás sietett lehetlenné tenni az oroszoknak a kivonulást. Letettek. Megmondottam akkor Szegeden jan. 29-én Kossuthnak, mi lesz nekemokra jutalmuk. Itt van napi parancsom, hatalmamban állott volna akkor őt is elfogatni, mert a nép mindig, mint ma is, hozzám szított. És mit tettem? Azt mondtam, hogy inkább, mintsem viszálylyal fertőztessen meg a szent ügyet, ha támogat a kormány, megmentem a hazát, de ez ellonségeskedés és viszályok közt lehetetlen. Legyőztem magamat, tiszteimnek, kik hozzám jöttek, hogy fogassam el Kossuthot, ezt felelém: Nem! „Három a táncz, háromszor tettek

*) A „Századunk” után.

le, lehetetlen tovább mennem, meg vagyok törve, lelkem szét van zúzva, érzelmeim elfáradtak, odaadtam a parancsnokságot. És mi történt? 9 nap múlva az idegen kalandor, ki seregeinket vezérelte, folyton verette magát, a temesvári csatában, melyben, mint önkényes vettem részt és melyben a csatát ért utolsó hagyományt el. (Éljen!) Elvesztett minden, elvesztette a hazát, és Kossuth azon egyént, kit most mindnyájan ő és az ő emberei árulónak neveznek, de kit akkor nem neveztek annak, dictátornak nevezte ki és Kossuth elhagyta a hazát, gyáván hagyta el! Ugy van! Nagy zaj. Ellenmondás.)

Keresztelt hátamon mentem külföldre, 18 éven át sokat szenvedtem azon öntudatban, hogy nem az osztrák reactio, melynek hadait elkészítünk és mulasztásaink daczára is megvertük, — nem a feligazított nemzetiség, melynek seregeit jászra verők szét, s embereit, mint birkákat fogdosztuk össze; nem maga a muszka, ki későn jött, csigaléptekkel haladva előre, vesztette el a hazát: hanem maga hazánk legünnepeltebb embere. (Ugy van! jobbról.)

Mi történt a 18 éven át?
Viddinben Kossuth Lajos maga jött hozzám és azt mondá, hogy hibázott, bünt követett el ellenem, bocsássak meg neki; s én azt felelém: késő ma; lehetetlen, hogy megtört lelkemmel veled egyesüljek, de az idő mindent orvosolhat, s eljőhet azon kor, midőn kezdet fogva, hazánkban ismét együtt szolgálhatunk.

Ezt mondám neki, midőn a török kormány Sumlában engem az összes emigratio főparancsnokaként nevezett ki. Később ismét hozzám jött, mondván, hogy ő a kormányzó; ekkor azt mondám neki: „Kossuth! nem vagy te kormányzó, letetted hivatalodat és pedig oly körülmények közt, melyeket iparkodnod kell, hogy isten és ember elfeledjen. Kértem, hogy térjen meg, mondám neki, hogy most kezdeni conspirálni, e szegény kispadon heverő, elvérzett nemzetben tusát idézni fel, valóságos bűn és vétke. Voltál kormányzó, Kossuth Lajos, pár hónapon át, de nem vagy, s nem leszel többé soha. (Ugy van, igaz, nem kell! Nehány hang: Ki tudja?)

És a nemzet 18 éven át, mert nem volt világhossz, sötétség uralka s nem láthatott, a nemzet Kossuthban esküdött, az egész világ Kossuthot ünnepelte. (Éljenzés a jobbról.) De minő hatalma van az igazságnak, megmutatta a köztem és közte való jó viszony.

18 éven át kezelte ő a nemzet minden ügyeit, minden ő benne volt központosulva. Én visszavonultam, nem gátoltam cselekvéseiben, bár némelykor kész lettem volna hazám javára szinte közreműködni; de nem tetszett nekem az eljárás, melyet ő követett, s visszahúzódtam. S kinek lett volna igaza? Nem e sült fel 18 éven át minden cselekvésében, nem e vallott kudarcot minden tetteiben? Hát megmentette a hazát? (Felkiáltások: Soha sem!)

Ott volt Magenta, Solferino, ott a milliók, melyeket az olasz kormány s más hatalmak adtak kezébe, — tudott-e valamit tenni a hazáért? Nem, hanem elfutott Olaszországból, mint hajdan Szegedről. (Zaj. Éljen Percezel!)

Milliók voltak kezében, vett hajókat, ágyukat, vett fegyvereket, s elparazolt mindent haszontalanul. Bele akart avatkozni Amerika ügyeibe. Szégyentelven Schmidt álnéven szökött Amerikából. (Zaj, mozgás a balon.)

Angliában volt 10 éven át. Egykor ott gyaláztam Ausztriát, azt mondá: Markomban tartom Ausztriának és a dynastiának sorsát, — de úgy mond: — megmentettem. És az angol, mert nem buta nép ám ez, nem megvesztegetett nép, az angol csakhamar kiismervén kivel van dolga, azt mondá neki: „Ha csakugyan igaz, hogy az osztrák 300 esztendeig sanyargatott benneteket és 48. és 49-ben annyi gonosztságot követett el ellenetek és te csakugyan Messiása vagy Magyarországnak; mi csoda otromba ember vagy hát, ha mégis meg akarod menteni, s kívánsz, hogy mi segítségünk oly otromba embereket, mint ti vagytok.“ (Ellenmondás.)

Más alkalommal pedig így szóla: „Mily nyomorult, mily gyenge ez az Ausztria, szégyen, hogy ti angolok vele szövöttek, — ez a krimi háborúban volt, de ha ezt teszték, ha Ausztriával szövöttek, én kijelentem, hogy az oroszok adom át inkább nemzetemet, mintsem, hogy e szövetséget engedjem.“ (Nagy mozgás. Ugy van! Éljen Percezel!)

És mit mondtak az angolok? „Ejnye te hóbortos ember, ha csakugyan oly gyenge azon Ausztria, hisz akkor előbb-utóbb meg fogtok tőle menekülni; tehát te csúnya boszúból akarod nemzetedet azon óriás medvére kezébe jászani?“

Mit tett Kossuth Lajos. Két ízben bankót nyomtatott; belekerültek tán 3—400000 forintba, mert sokat nyomtatott. Azokon a bankókon ott volt Kossuth Lajos képe és lábainál Ausztria és rajtuk írva vala: „Sic semper tyrannus.“ Ő merészle ezt mondani; ő merészle, ki háromszor menekült a vész elől az országból! (Mozgás.) És mit tett még? Ismét ágyukat és fegyvereket vásárolt — mert szép summákat adott ezen martírnak kezébe — és küldé azokat Oláhországba, Szerbiába. Képzeljétek most bajtársaim, ha csakugyan betű 59- és 60-ban a porosz és olasz Magyarországra, és azonkívül valami 50,000 oláh és szerb Erdélybe, azok a mi részünkre gazdálkodtak volna-e? Igen a maguké! (Dertültség. Ugy van,

igaz!) És Kossuth ezt téve a legnagyobb árulást követte el Magyarországon. (Igaz! Mozgás.)

Mi történt 10 év után? Annyira vitte a dolgot, hogy midőn Schmerling a febr. 26-diki alkotmánytál örövendeztetett meg, akkor az angolok, kiknek annyit beszélt, azt mondták, hogy hát miért nem menek a magyarok a reichsrathba?

Ez volt működésének gyümölcse. Erre Kossuth szépen ott hagyta Angliát s elköltözött Olaszországba.

Szeretett bajtársaim! 1866-ban ismét kiálkozott az alkalom a haza megmentésére. Milyen nevezetes és tekintélyes volt a magyar ügy, mutatja, hogy 1866-ban a porosz kormány 5 millió frankot adott a magyaroknak, hogy mentsek meg a hazát. És megmentette-e az?

Nem összevesszük egymással azok, kik az összeget kezelték, s elsurant a kedvező alkalom. Gyalázat érte ügyünket, hogy pirulnunk kellett azoknak, a mik történtek.

És akkor azon egyén, ki feledve mindent, mi 18 éven át történt, azon egyén merészkedik előállni és az országban szemrehányásokat tenni, hogy a szegény, kispadon hevert nemzet, midőn alkalmat nyílt, leszállt a kispadról s kilépett a börtönből, melynek ajtai megnyíltak?! (Gyalázat!)

Ki nem ismerné Deák Ferencznek márcz. 28-ki beszédét? (Éljen Deák Ferencz!) ki Deák Ferencz (szónok hosszasan félbeszakították Deák Ferencz éljenezése által. Nehány zúgolódó hang hallatszik.)

És Deák Ferencz, a 32, 36, 40-ki Deák, kit Kossuth maga Washingtonnak nevezett, Európa legnagyobb emberének mondott, a 61-diki Deák, kit egész Európa tisztel és becsül, ki ama nevezetes felirata szerkesztésével, mind azt, mit ama elrontott, emez Európa előtt rehabilitált; Deák hazánk legünnepeltebb embere, (Éljen! Éljen!) ki mindenesetre épp oly jeles szónok, mint Kossuth, de véghetetlenül következetesebb és bölcsőbb nálánál; ugyanazért Deák Ferencz szintén a béke, s kiegyesztelődés, a megbocsátás ösztönétől vezéreltetve, mit mondott márcz. 28-án? Dicsőített szavazott Kossuthnak, mely ösztönt megvallom, s neki szemébe is mondom, még a valón is tulmet. És az egész országgyűlés éljenezéssel helyeselte Deáknak ezen lépését. S mit tett Kossuth? Párisból irt leveleiben a lehető legnagyobb szemtelenséggel, mit valaha ember elkövetett... (Iszonyu lármá, zajos szóváltás a két oldal közt.) mintegy büneinek súlyát alát szét vesztett ember megmarta azon kezét, melyet neki Deák nyújtott. (Morgás.)

Midőn én magam bejöttem az országba, midőn a nemzetnek zöme, honvédtársaim üdvözltek multamat, nem Kossuthéval együtt, hanem mint önállót, magamét; mikor a nemzetnek minden osztálya azon zászló alá csoportosult, melyet Jókai lapjában lefestett: akkor Kossuth úr és az ő emberei ilyeket tesznek! Ha a legkisebb hazafiság lett volna keblében, nem írta volna azon eszelős és meggondolatlan lázító leveleket, hanem megszálva magában, ült volna, hogy elvégre világhossz van Hunniában, hogy a nép kezd tudni a multat.

De ő nem ezt tevő. Hanem ő és fia azt mondták, hogy nem hogy be szabadna jönni egy hazafinak, de áruló az, ki bejő. Még utoljára ültetésében megátkozta a 67-ben történetet! Átkozni merészt engem, s a mit én nemzetemnek 8 hó alatt tettem.

És mit kiáltoznak ők uton utfélen, s azok, kik bennük esküdnek. Hogy Magyarországon nincs szabadság, hogy Magyarország elvesztett 67-ben. Elvesztett 48—49-ben, de nem 67-ben. (Igaz, ugy van, éljen Percezel.)

Azt mondják, hogy Magyarországon iristocratia uralkodik, és kezdenek demokraciát alakítani. Megvédté az isteni gondviselés nemzetünket 48—49-ben, hogy nem volt parasztlázadás, hanem ők is zászlóink alá sorakoztak védeni a hazát. Nem sikerült 18 éven át sem Bachnak, sem Schmerlingnek a népet fellázítani, és most merészel egy ember, ki mindentűt kudarcot vallott, előállni, és engedni, hogy az ő nevében az osztályok közt meghasonlás idézzessék elő. Hát Dózsa kell Magyarországnak? De nem lesz Dózsa, mert ellenében állandók épp úgy, mint ellenében állottam az irlgalmatlan zsarnokságnak. (Zajos éljenez.) Éppen úgy fogok tekintélyem, igazságom egész súlyával eléjük állani, és fogom megsemmisíteni azon gonosz terveket, melyekkel nemzetünkben lázadást akarnak szítani. (Éljen Percezel.)

És tudom, hogy mindenki e hazában: honvéd, nem honvéd, régi aristocrata vagy a nép, épp úgy, mint tevék a legközelebbi években; tanui voltak bizonyos emberek, hogy mi történt akkor minden igazságok daczára, mindenki zászlóm alá csoportosuland. Az isteni kegyelem nem fogja engedni, hogy egy embernek vétke ambíciója, s néhány egyének megfoghatlan igaztása folytán a nemzet ismét veszélybe sodortassék.

Mit merészelnek uton, utfélen mondani, hogy gazember Deák, gazember Percezel Móricz! (Hunczut, a ki azt meri mondani! Éljen Deák Ferencz! Éljen Percezel! Hosszan tartó zajos éljenezés.)

Mindennek véget kell érni t. közgyűlés, szeretett bajtársaim! egy e mostani felszólalásomnak is. A mit itt mondtam, el fog terjedni az egész országban, s ismételn fogom az országgyűlésen is. (Csikó Sándor: Csak tessék, majd állunk elébe!)

Visszatérek most kiindulási pontomra. Itt ellenem, személyem ellen volt irányozva mindazon támadás, melynek Mikár ügye mintegy ürügyül szolgált. Itt Igenis Kossuth személye van játékban és azon vétke igaztás, melyet néhány ember merészel kezdeni, igaztás, mely ha többségre jutna az országban, lehetetlenné tenné bármely hazafinak a szent ügy melletti további küzdelmet. — El kellene szegyenlenem magamat, kiszökném ez országból, ha valaha ilyesmi uralomra vergődnék!

Mindezeket rég idő óta tapasztaltam mindenfelé, kiméletes, sokszor energicus közbelépésem dacára láttam törekvéseket, melyek teljesen meggyőznek, hogy mi február 10-én a bizottsági ülésben történt törvénytelen, személyellenes, Mikár ura névére a legnagyobb méltatlanság és szintén személyellenes. És miként azt a legelső honvéd-egyleti gyűlés határozottan kimondá, hogy nem fogadja el e határozatot; a jászberényi, a kun, a pesti már kimondá — ugy leend az egész ország és szegény fognak vallani ők, mint mestertük maga! (Éljen Percezel!)

Megmondottam nekik többször: „nemo impune lacessit.“ Igazságom szent öntudatában nem vetlül, de százszékrekel rendelkező hatalommal meritem szembeállni pár nappal ezelőtt Bécsben. — Senkisé tudja, hogy történt a Griviócs-féle dolog: De Griviócs semmivel sem több, mint ők, a reactio emberei ők is, mint az. (Ugy van! Helyes. Éljen Percezel!)

Ezen körülmények, ezen meggyőződés birt engem arra, hogy a márcz. 25-én tartott bizottsági ülés végén kijelentsem, hogy én ezennel a központi bizottság ülésait felfüggesztem, a bizottságot feloszlatom. É s kijelentem, t. közgyűlés! ti, kik honvédeknek nevezitek magatokat, ha honvédek vagytok, vezérek vagytok, s míg ti magatokat annak nevezitek, vezéreknek kell elismernetek! (Ugy van! vezérünk éljen! hosszas, viharos tetszés.)

Én megválasztott elnökök vagyok, ha titeket illet a rendreigazítás, én míg elnök vagyok, jogomat fenn fogom tartani! (Éljen! éljen!)

Én tehát mindezeket itt kijelentve, kérék benneteket szeretett bajtársaim, hogy nyilatkozatomat jegyzőkönyvbe véve, méltóztatatok határozni, vajlon helyeslítek-e, elfogadjátok e ama határozatot? (Nem fogadjuk el! Szólni nem akaró viharos éljenezés.)

A nagy többség azonban Percezel eljárását helyesli s a tábornokot vállaira emelve, lelkes éljenezésekben tör ki. Az ülés ezután esti 7 órakor eloszlott.

— Percezel fellépéséről a „Hazánk“ lapja. A budapesti honvéd-egylet tegnapi közgyűlése nagyjelentőségű nyilatkozatára szolgált alkalmat. Értjük Percezel Mór tábornok közl. 3 óráig tartó fényes beszédét, melyben a központi választmány eljárását ostromozta. A nyilatkozat legfontosabb részét azonban ama párhuzam képezte, melyet Percezel tábornok azért, mert ellenesei a szélső-balról Kossuth nevével akarják tekintélyt aláírni, és, mert az egyület a szélső-bali politika eszközüvé akarják alátűlyesíteni, a maga és Kossuth Lajos életpályája és cselekvése között vont. Ezen cselekvéseket három időszakra, a 48 előtti, a 48—49-ike és az azután következőkhez osztva Percezel Mór, kérelhetlen élel és erővel támadta meg Kossuthnak a két utóbbi korszakban kifejtett politikai működését, számos, a nagy közönség előtt ismeretlen adatokkal támogatván érvelését. A közl. 600 honvédből álló gyűlekezetben eleinte nagy zaj, ámulás és bizonyos részről heves ellenmondás volt tapasztalható, de darab idő múlva általános lelkesedés kaptá meg a gyűlekezetet, s Percezel székestől felemelvén, harsány éljenezésekkel üdvözltek. Indítványai, melyek Mikár teljes felmentését és a közp. választmány eljárásának kárhözátatását tartalmazták, roppant többséggel fogadtak el, s a szélső-bal csapata beszédének melege alatt lassan körülbelül száz emberből 40-re olvadt össze. A beszédet legyors írták. Rögön megtávirták Londonba, Párisba, hogy Percezel Mór Kossuth ellen fellépett, és sikerrel lépett fel. Ma délelőtt számosan látogattak meg Percezel, hogy neki gratuláljanak. A beszéd, és nevezetesen annak azon része, mely a porosz hadjárat alatt történetekre, a dunai confederatoria, az Oláhországban és Szerbiában készült betörésekre, az idegen kormányoktól nyert subventióra stb. vonatkozik, roppant hatást idézett elő és egész Pesten nagy izgalmat okozott. Hatása ki-mondhatlanul fog nagyobbodni, ha kinyomtatván, tágabb körök is megismerkedhetnek annak részleteivel. Igaz, Percezel sok helyütt kiméletlen volt, de ritka bátor. Az újabb Kossuth-agitatio történelme pedig tegnapi egy jelentékeny új momentummal gazdagodott.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése márcz. 30-án.

Elnök: Szentiványi Károly; a szók nevet jegyzi Horváth Lajos; a jegyzőkönyvet vezeti Radich Ákos.

Napirenden van a törvényjavaslatok bejelentése.

A ministerek közül jelen vannak: gróf Andrássy Gyula miniszterelnök, gróf Festetics Gy.,

gróf Mikó Imre, b. Wenckheim Béla, Horváth Boldizsár, Lónyay Menyhért, Gorove István.

Az időközben beérkezett irományok olvasatnak fel.

Elnök mindenek előtt bemutatja Dalmát, Horvát- és Szlavonországek országgyűlése elnökének hozzá érkezett levelét.

Elnök: Tisztelt ház! Van szerencsém jelenteni a tisztelt háznak, hogy Dalmát, Horvát- és Szlavonországek országgyűlésének elnöke, Vakanovics Antal urnak hozzám intézett levelét vettem, melyben értesít, hogy egy országos küldöttséget választott meg azon országgyűlés, felhatalmazván arra, hogy e királyságok közjogi viszonyainak rendezése iránt Magyarországnak hasonló célra megválasztott országos küldöttségével Pesten érintkezésbe bocsátkozzék. (Helyeslés.) Egyszersmind a megválasztott tagoknak névsorát is elküldötte, megkérte engem, hogy aziránt értesítném a tisztelt elnök urat, hogy azon küldöttség a magyar országos küldöttséggel tanácskozás végett mikor fog összejönni itten Pesten.

Az e tárgybán kiküldött 8 tagú küldöttség részéről egy meghalván, három pedig ő Felsőé által miniszter levén kinevezve, annál fogva mindenestre 4 tag választása szükséges azon esetre, hogy ha a tisztelt ház az előbbi bizottságot meghagyja. Ennélfogva, ha a t. ház meghagyja az előbbi bizottságot, négy tagot méltóztatassanak választani. Ha a t. ház beleegyezik a négy tag választásába, akkor a holnaputáni ülésben a választási jegyeket tén be lehetne hozni. (Helyeslés.) Méltóztatassanak tehát a holnaputáni ülésben a négy tag választására nézve a szavazati jegyeket behozni.

Az időközben benyújtott kérvények közül megemlíjük a következőket:

Tordamegye közönsége az erdélyi vasút fővonalait minél előbb véglegesen megállapíttatni és kiépíttetni kéri.

Az erdélyi muzeum egylet igazgatósága ezen intézet épületének felállítása és felszerelésére 250 ezer frtnyi országos segélyt adományoztatni kér. Mindkettő a kérvényi bizottsághoz adatott ki.

Várad Gábor az állandó igazoló bizottság részéről azon kérést intézi a t. házhoz, hogy Gajzágó Salamon urnak alelnökké lett választásával helye az igazoló bizottságban megürlvén, helyére egy új bizottsági tag választassék. (Helyeslés.)

Elnök: Talán a holnaputáni ülésben a választás megtörténhetnék. (Helyeslés.)

Gróf Andrássy Gyula miniszterelnök: T. ház! A miniszterium e napokban azon helyzetben leend, hogy kötelességéhez képest az állam-költségvetést terjeszthesse a ház elé; addig is azonban van szerencsém a t. háznak engedelmével azon törvényjavaslatokat benyújtani, a melyek időközben elkészültek, azon kéréssel, méltóztatassanak azokat felolvastatni, kinyomtatni és szabályszerűleg tárgyalni. E törvényjavaslatok a következők: Tjavaslat a törvények kihirdetéséről; tjavaslat a görög-keleti vallásnak ügyében.

Törvényjavaslat a kereskedelmi- és iparkamarákról. Ezeken felül van szerencsém három vasuti építkezésre vonatkozó törvényjavaslatot is a t. ház asztalára letenni. E törvényjavaslatok a következők:

Törvényjavaslat a Nagy-Váradról Eszékig és Baranyavártól Villányra vezetendő vasút tárgyában.

Törvényjavaslat a Zákánytól Zágrábig és Havantól Miskolcig terjedő vasutvonal kiépítése tárgyában.

Törvényjavaslat a magyar éjszak-keleti vasút kiépítése tárgyában, azaz: a debreczeni szathmárszigeti vasutvonal tárgyában.

Radich Ákos olvassa a törvényjavaslatokat, melyeket jövő számunkban közlünk.

Levelezés.

Felső-Fehérmege, belkerület, Hidvég, márcz. 30. 1868. — Megválasztottuk követünket. Ezen jogunk gyakorlata annál élvezetesebb volt, mivel a választás a legnagyobb rendben, egy szép ünnepély gyanánt, folyt.

Magyar és román választók egymásnak önkénytelen és örömmel jobbot nyújtva, nem azt kérék egymástól, hogy „ki a vivát“, hanem lelkesülten ezt kiálták: „Éljen a haza s követünk Domokos László“, s ezután a választási terembe nagy lelkesedéssel adá jegyzőkönyvre mindenki választottja nevét.

A megjelent szavazók közül csak három nem szavaztak nevezett jelöltre. A választást megelőzőleg egyedüli jelölt Domokos László följött eddigi pártállását, és midőn biztosít választóit, „hogy nemzeti kormányunk hazafias buzgalmanak főcélja, miszerint a hazáért oly dicsően vértett honvédtől az utolsó földmívelőig mindenkinek nyomasztó helyzetén egyaránt segítve legyen“, és továbbá, „hogy valamint eddig, ugy ezután is Deák pártjához fog tartozni“, melynek politikája nem a rombolás, a mely rabszolgaságot eredményez, hanem az alkotás, mely lassan, de biztosan teremti meg a haza jövőjét; a megjelent tömeg lelkes éljenezésekben tört ki, a román választók különös kíváncsalma követjeltőlünk programja anyanyelvükön is közöltetvén, lelkesedett „setrească“val üdvözltek a követjeltet.

